

№ исх: 11-2-03/433 от: 05.05.2017

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Коктем-3, дом 21
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

05.05.2017г. № 11-2-03/433

**Депутатам Мажилиса
Парламента Республики Казах
стан**

**Никитинской Е.С.
Перуашеву А.Т.
Абсатиорову К.Г.
Барлыбаеву Е.Х.
Дюсембинову Б.С.
Еспаеву Д.М.
Казбековой М.А.**

*Назпрос ДЗ-96 от 06.04.17г. по вопросу
типового договора банковского займа*

**Уважаемые депутаты Мажилиса Парламента
Республики Казахстан!**

Национальный Банк Республики Казахстан (далее – Национальный Банк), рассмотрев депутатский запрос по вопросу введения типового договора банковского займа, сообщает следующее.

Национальный Банк на постоянной основе проводит мероприятия, направленные на повышение защиты прав и интересов потребителей финансовых услуг, в том числе заемщиков.

Так, в 2015 году принят большой блок поправок, направленных как на снижение долговой нагрузки заемщиков, так и на исключение в будущем зависимости обязательств заемщиков от внешних факторов¹.

¹Закон Республики Казахстан № 422-Vот 24.11.2015 г. «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам неработающих кредитов и активов банков

В частности, предусмотрены нормы, устанавливающие предельный срок начисления повышенной неустойки (штрафа и пени) при нарушении обязательства по займу равный девяноста дням.

Установлена особая очередность погашения задолженности при недостаточности платежа, согласно которой осуществляется первоочередное погашение просроченного основного долга и в последнюю очередь неустойки и штрафов.

Также, действует норма, направленная на обязательное автоматическое списание вознаграждения и неустойки, начисленных после 180 дней просрочки обязательства по договору ипотечного жилищного займа.

Вместе с этим, в рамках повышения прозрачности банковских услуг для населения установлена обязанность банков по предоставлению розничных кредитов по фиксированной ставке, без каких-либо дополнительных комиссий и платежей.

Кроме того, в рамках действующего законодательства предусмотрены механизмы, направленные на соблюдение паритета интересов кредиторов и заемщиков при заключении договора банковского займа.

Так, введен запрет на изменение условий договоров банковского займа в одностороннем порядке, за исключением предусмотренных законом случаев улучшения для заемщика, усилена ответственность менеджмента финансовых организаций.

Статьей 34 Закона о банках² регламентировано, что банковские заемные операции осуществляются в соответствии с Правилами о внутренней кредитной политике, утверждаемыми органом управления банка, в которых банки самостоятельно определяют условия кредитования, а также лиц, которым банки предоставляют займы.

При этом, на законодательном уровне утвержден перечень обязательных условий договора банковского займа. Так, в рамках Постановления №18³ установлены требования к содержанию договора банковского займа, который помимо прочего в обязательном порядке должен содержать общие условия договора, права заемщика, обязанности и ограничения для банка, ответственность сторон за нарушение обязательств.

Кроме того, Постановлением №377⁴, установлено предельное значение годовой эффективной ставки вознаграждения по договорам банковского займа, которая не может превышать пятидесяти шести

второго уровня, оказания финансовых услуг и деятельности финансовых организаций и Национального Банка Республики Казахстан»

²Закон Республики Казахстан «О банках и банковской деятельности в Республике Казахстан»

³Постановление Правления Агентства Республики Казахстан по регулированию и надзору финансового рынка и финансовых организаций от 28 февраля 2011 года № 18 «Об утверждении перечня обязательных условий договора банковского займа и внесении дополнений и изменений в постановление Правления Агентства Республики Казахстан по регулированию и надзору финансового рынка и финансовых организаций от 23 февраля 2007 года № 49 «Об утверждении Правил ведения документации по кредитованию»

⁴Постановление Правления Национального Банка Республики Казахстан от 24 декабря 2012 года № 377 «Об утверждении предельного размера годовой эффективной ставки вознаграждения»

процентов (56%) на дату заключения договора банковского займа и изменений условий банковского займа.

При этом, отмечаем, что вопрос защиты прав заемщиков необходимо рассматривать с учетом соблюдения паритета интересов депозиторов и кредиторов, где важным аспектом является обеспечение возвратности кредитов. Так как, кредитование экономики осуществляется за счет аккумулированных средств депозиторов, в том числе представленных субъектами среднего и малого предпринимательства, банки второго уровня несут ответственность и обязательства по обеспечению возвратности, что в том числе предусматривает осуществление оценки рисков и кредитоспособности заемщика. При этом, установление единого подхода оценки кредитоспособности и типового перечня условий, а также документов не представляется возможным в силу индивидуальной кредитоспособности каждого заемщика.

При этом, необходимо отметить, что на сегодняшний день существует практика применения типовых условий договоров при кредитовании субъектов предпринимательства. В частности, условия банковских займов, предоставляемых в рамках государственных программ поддержки и развития экономики, определяются индивидуально и зависят от конкретных приоритетных секторов экономики и отраслей. При этом, базовые условия по каждому направлению государственных программ кредитования, используемые в рамках договора банковского займа, являются типовыми и устанавливаются Правительством Республики Казахстан.

С учетом вышеизложенного, а также принимая во внимание наличие законодательной регламентации вопросов защиты прав субъектов кредитных отношений считаем нецелесообразным устанавливать типовые условия банковского договора.

И.о. Председателя

Пирматов Г.О.

№ исх: 11-2-03/433 от: 05.05.2017

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Коктем-3, дом 21
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352
телекс: 251130 BНК KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

05.05.2017г. № 11-2-03/433

**Қазақстан Республикасының
Мәжіліс Парламентінің
депутаттарына**

**Е.С.Никитинскаяға
А.Т.Перуашевке
Қ.Ғ. Әбсәтіровке
Е.Х.Барлыбаевқа
Б.С.Дүйсембиновке
Д.М.Еспаевқа
М.А. Қазбековаға**

*үлгі банктік қарыз шарты мәселесі
бойынша 06.04.17ж. ДС-96 сауалға*

**Құрметті Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің
депутаттары!**

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – Ұлттық Банк) үлгі банктік қарыз шартын енгізу мәселесі бойынша депутаттық сауалды қарап, мынаны хабарлайды.

Ұлттық Банк тұрақты негізде қаржылық қызметтерді тұтынушылардың, оның ішінде қарыз алушылардың құқықтарын және мүдделерін қорғауды арттыруға бағытталған іс-шараларды жүргізеді.

Мәселен, 2015 жылы қарыз алушылардың борыштық жүктемесін төмендетуге, сондай-ақ болашақта қарыз алушылардың міндеттемелерінің сыртқы факторларға тәуелділігін жоюға бағытталған түзетулердің үлкен блогы қабылданды¹.

¹«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне екінші деңгейдегі банктердің жұмыс істемейтін кредиттері мен активтері, қаржылық қызметтер көрсету және қаржы ұйымдары мен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 24.11.2015 ж. № 422-V Қазақстан Республикасының Заңы

Атап айтқанда, қарыз бойынша міндеттемені бұзған кезде көтеріңкі тұрақсыздық айыбын (айыппұл және өсімпұл) есептеудің тоқсан күнге тең шекті мерзімін белгілейтін нормалар көзделген.

Төлем жеткіліксіз болған кезде берешекті өтеудің мерзімі өткен негізгі борышты бірінші кезекте өтеу және соңғы кезекте тұрақсыздық айыбы мен айыппұлдар өтеу жүзеге асырылатын ерекше кезектілік белгіленді.

Ипотекалық тұрғын үй қарызы шарты бойынша міндеттемелердің мерзімі 180 күннен өткеннен кейін есептелген сыйақы мен тұрақсыздық айыбын міндетті автоматты түрде есептен шығаруға бағытталған норма да қолданылады.

Осыған қоса, халық үшін банк қызметінің айқындығын арттыру шеңберінде банктердің қандай да бір қосымша комиссиясыз және төлемдерсіз, белгіленген мөлшерлеме бойынша жеке кредиттерді беру жөніндегі міндеті белгіленген.

Бұдан басқа, қолданыстағы заңнаманың шеңберінде банктік қарыз шартын жасасу кезінде кредиторлар мен қарыз алушылар мүдделерінің тең болуын сақтауға бағытталған тетіктер көзделген.

Мәселен, банктік қарыз шарттарының талаптарын заңда көзделген қарыз алушы үшін жақсарту жағдайларын қоспағанда, біржақты тәртіппен өзгертуге тыйым салынды, қаржы ұйымдары менеджментінің жауапкершілігі күшейтілді.

Банктер туралы заңның²34-бабында банктік қарыз операциялары банктің басқару органы бекітетін Ішкі кредит саясаты туралы қағидаларға сәйкес жүзеге асырылады, ол бойынша банктер кредиттеу талаптарын, сондай-ақ қарыз беретін тұлғаларды өз бетінше айқындайды.

Бұл ретте, банктік қарыз шарттарының міндетті талаптарының тізбесі заңнамалық деңгейде бекітілді. Сонымен, №18 қаулының³ шеңберінде банктік қарыз шартының мазмұнына қойылатын талаптар белгіленген, онда басқалардан бөлек шарттың жалпы талаптары, қарыз алушының құқығы, банктің міндеттері мен тыйым салулары, міндеттемелерді бұзғаны үшін тараптардың жауапкершілігі де қамтылуға тиіс.

Сонымен қатар, №377 қаулыда⁴, банктік қарыз шарттары бойынша сыйақының шекті жылдық тиімді мөлшерлемесі белгіленген, ол банктік қарыз шартын жасау және банктік қарыз шартының талаптарын өзгерту күнінде елу алты пайыздан (56%) аспауға тиіс.

Бұл ретте, маңызды аспектісі кредиттердің қайтарымдылығын қамтамасыз ету болып табылатын депозиторлар мен кредиторлар

²«Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы

³«Банктік заем шартының міндетті талаптарының тізбесін айқындау және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Кредиттеу жөніндегі құжаттамасын жүргізу ережесін бекіту туралы» 2007 жылғы 23 ақпандағы № 49 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау жөніндегі агенттігі Басқармасының 2011 жылғы 28 ақпан № 18 қаулысы

⁴«Сыйақының жылдық тиімді мөлшерлемесінің шекті мөлшерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 24 желтоқсандағы № 377 қаулысы

мүдделерінің қорғалуын сақтауды ескере отырып, қарыз алушылардың құқықтарын қорғау мәселесін қарастырған жөн екендігін атап өтеміз. Экономиканы кредиттеу депозиторлардың жинақтаған, оның ішінде орта және шағын кәсіпкерлік субъектілері ұсынған қаражат есебінен жүзеге асырылатындықтан, екінші деңгейдегі банктер кредиттердің қайтарымдылығын қамтамасыз ету бойынша жауап береді және сол бойынша міндеттемелерді атқарады, бұл тәуекелдерді және қарыз алушының кредит төлеу қабілеттігін бағалауды көздейді. Бұл ретте, кредит төлеуге қабілеттілікті және талаптардың, сондай-ақ құжаттардың үлгі тізбесін бағалаудың бірыңғай тәсілін белгілеу әрбір қарыз алушының кредит төлеуге дербес қабілеттілігі әртүрлі болуына қарай мүмкін емес болып табылады.

Бұл ретте, қазіргі кезде кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу кезінде шарттардың үлгі талаптарын қолдану тәжірибесі бар екенін атап өткен жөн. Атап айтқанда, экономиканы қолдау мен дамытудың мемлекеттік бағдарламалары шеңберінде берілетін банктік қарыздардың талаптары жеке айқындалады және экономиканың нақты басымды секторларына және салаларға байланысты болады. Бұл ретте банктік қарыз шарты шеңберінде қолданылатын кредиттеудің мемлекеттік бағдарламаларының әрбір бағыты бойынша негізгі талаптар үлгі болып табылады және оны Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

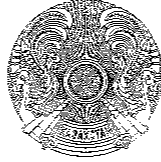
Жоғарыда жазылғанды ескере отырып, сондай-ақ кредиттік қатынастар субъектілерінің құқықтарын қорғау мәселелерін заңмен регламенттелетінін назарға ала отырып, банктік шарттың үлгі талаптарын белгілеу орынсыз деп санаймыз.

**Төрағанын
міндетін атқарушы**

Ғ. Пірматов

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ

«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

БҰЙРЫҚ

02 маусым 2017 ж.

Алматы қаласы

ПРИКАЗ

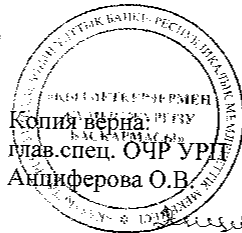
№ 163-У

город Алматы

Исполнение обязанностей Председателя Национального Банка Республики Казахстан с 3 по 5 мая 2017 года возложить на заместителя Председателя Национального Банка Республики Казахстан Пирматова Г.О.

Председатель

Д. Акишев

№ 0024640